

közül – mondja Dugarzapov. – Itt Burjátföldön Oroszországgal együtt képzeljük el a jövőnket, ugyanakkor – számunkra érthetően – valamilyen másfajta nemzettudattal rendelkezünk. Valamennyien beszélünk oroszul, de megvan a saját nyelvünk, kultúránk és történelmünk. Napjainkban a fiatalabb burját lakosság nagyra értékeli a hagyományt; az pedig Dzsingisz kánig nyúlik vissza.”

(*Christian Science Monitor*)

Transzatlanti szakadék Bajban a nyugati szövetség

Amerika épp annyit tett, mint bármely más ország a második világháború utáni Európa megteremtéséért. Az 1940-es évek végén és az 1950-es években ott bábáskodott a szerződésnél, amelyből később kinőtt az Európai Unió és ott volt a hidegháborút megnyerő katonai szövetség, a NATO megszületésénél is. Az Egyesült Államok részben játékonyságból, főként azonban önérdékből cselekedett így. Miután két háborúba is belerángatták, véget akart vetni a francia–német rivalizálásnak, és védelmi vonalat akart kiépíteni a szovjet fenyegetéssel szemben. Az 1991-es szovjet összeomlás után segítette a demokrácia meghonosítását Kelet-Európa frissen felszabadult államaiban. Ma azonban egyre növekvő szakadék választja el a két kontinentet. A 2018. július 11–12-i brüsszeli NATO-csúcstalálkozó előtt rendkívül feszült volt a hangulat. Donald Trump az európaiakat rosszhiszeműséggel és azzal vádolta, hogy nem veszik ki a részüket a munkából, azok pedig azt vágták a fejéhez, hogy otromba vandálként viselkedik. A második csúcstalálkozó, amely Vlagyimir Putyin és Trump között zajlott le Helsinkiben július 16-án, megtörtént a valaha elképzelhetetlen: egy amerikai elnök orosz ellenfelével jobban bánt, mint szövetségeseivel. Még ha viták nélkül zajlott is volna le a két csúcstalálkozó – ami akár elő is fordulhat, tekintve, hogy Trump örömet leli kritikussai összezavarásában –, maradtak az

eltérő prioritások, a különböző meggyőződések és az ellentétes politikai kultúrák. A nyugati szövetség bajban van, és ez aggasztóan hangzik Európa, Amerika és a világ számára.

Minden szövetség hordoz magában feszültségeket, de a nyugati esetben zavarba ejtően sok ponton tapasztalható széthúzás. Donald Trumpot és tábornokait elkészeríti, hogy sok NATO-tag nem tesz kellő erőfeszítést, hogy betartsa arra vonatkozó ígéretét, hogy 2024-ig a GDP két százalékára emeljék a védelemre szánt kiadásokat. Az amerikai jobboldal hajlamos elítélni az iráni atomalku (amiből Trump kiszállt) iránti európai elkötelezettséget, és amelyet Izraellel szembeni elfogultságnak tart. Miközben pedig a világ figyelme Ázsia felé terelődik, az amerikai döntéshozók mindkét pártban azon a véleményen vannak, hogy a siránkozó és álszent európaiakra nem érdemes annyi időt szánni. Mintha ez nem lenne elég, Trump képtelenségeket állítva azzal vádolja az EU-t, hogy „azért hozták létre, hogy kihasználja az Egyesült Államokat”, továbbá tisztességtelen kereskedelem miatt fenyíti. Eközben Európa megosztott. Olaszországban új, Putyin-párti populista koalíció van. Egyre inkább ez a helyzet a NATO-tag (de nem EU-tag) Törökországban, amely ellenségesen viseltetik a szövetséget összekötő liberális demokratikus értékekkel szemben. A jövő még rosszabbat is tartogathat. Egy Munkáspárti kormány Nagy-Britanniában Jeremy Corbyn vezetésével, aki hosszú múltra tekint vissza a Nyugat fegyverhasználatának ellenzését illetően, Amerikát mély gyanakodással szemlélné; még akár a NATO-ból is megpróbálna kilépni.

Biztos ökölcsapás⁴

Folyóiratunk azon a véleményen van, hogy a nyugati szövetséget érdemes megmenteni. Egy veszélyes és egyre inkább tekintélyelvű világban, a biztonság alapvető forrásaként és a demokrácia védőbástyájaként szolgálhat.

4 Szójáték: az angol cikk alcíme (*SACEUR punch*) kiejtve ezt is jelenti: a SACEUR a Szövetséges Fegyveres Erők Európai Főparancsnoka (Supreme Allied Commander Europe – SACEUR), a punch szó pedig ütést, ökölcsapást jelent.

A Szövetségnek azonban nem eleve elrendelt joga a túlélés. Folyamatosan ki kell érdemelnie a helyét. A kérdés: miként tudja ezt elérni? Az első lépés, hogy ne nehezítsük a feladatot. Európának minden erejéből telhetőt meg kellene tennie, hogy ellenálljon Trumpnak, aki hajlamos összeroszni a kereskedelem és a biztonság kérdését. A kettő egy kalap alá vételétől csak kevésbé biztonságos – és szegényebb is – lesz a Nyugat. Továbbá, a Szövetség támogatóinak gyakorlatiasnak kell lenniük. Ez a tartozások kifizetését jelenti. Trump jogosan panaszkodik az olyan országokra, mint Németország és Olaszország, amelyek a GDP-nek csak 1,22, illetve 1,13 százalékát költötték védelemre 2017-ben. Valójában az amerikai elnök akár tovább is mehetne. Van annak haszna, ha túl kevés jut a védelemre – Belgiumban az összeg több mint egyharmadát a nyugdíjak emésztik fel. Többet kellene költeni kutatásra-fejlesztésre és felszerelésekre. Amerika szövetségesei számára a gyakorlatiasság azt is jelenti, hogy igyekeznek lépést tartani. A kiberbiztonsághoz hasonló területeken való együttműködés csak értékesebbé teszi a szövetséget Amerika szemében. Egyre sürgetőbbé válik, hogy a NATO fokozottan reagáljon a félretájékoztató és a beszivárgás taktikájára, amelyekhez Oroszország folyamodott a Krím-félszigeten és Kelet-Ukrajnában. A politikában állandóan változik a helyzet. Nehéz újjáépíteni katonai területen az elvesztett bizalmat. A NATO rendkívül szoros katonai együttműködését erősítő hadgyakorlatok fontosabbak, mint valaha. Továbbá a gyakorlatiasság összetartást is jelent. Amikor az Európai Unió a brexitről tárgyal, akkor hajlamos Nagy-Britanniát kizárni az Unió biztonsági struktúráiból, mivel az többé már nem lesz tag. Így az EU saját érdekei ellen dolgozik, tekintettel Nagy-Britannia katonai tapasztalatára, fegyveriparára és hírszerző ügynökségére. Ehelyett az Unió tagjainak arra kellene törekedniük, hogy magukhoz kössék Nagy-Britanniát, például a Franciaország javasolta Európai Intervenció Kezdeményezés előmozdításával, amely egy válsághelyzetekben cselekvéskész erő létrehozását célozza meg. Korábban Amerika egy ilyen tervet a NATO

elleni fenyegetésnek ítélt volna meg. Ma annak biztosítékaként és jeleként szolgálna, hogy Európa hajlandó több felelősséget vállalni.

Eszmék harca

Utoljára itt van még az eszmék harca. Ha a NATO és az EU nem léteznének már eleve, nem hoznák őket létre. A szovjet összeomlás óta alábbhagyott a fenyegetettség érzete, és mára az együttműködés akadályai tornyosulnak. Mindazonáltal ez nem teszi a transzatlanti szövetséget „idejétmülttá”, mint azt egyszer Trump állította. Amerika szövetségesei olyan értéket képviselnek, amely irigylésre méltó Oroszország és Kína számára. A NATO pedig olyan örökség, amely annál is inkább értékesnek számít, mivel pótolhatatlan. A biztonság iránti igény változatlan marad. Oroszország nem a Szovjetunió, de mint hanyatlóban lévő hatalom, fenyegetve érzi magát. Korszerűsítette haderejét, és fel van készülve bevetésére. Továbbra is változatlan az igény az európai demokrácia megszilárdítására. Ahogy Lengyelországban és Magyarországon egyre inkább érezhető a tekintélyelvűség; ennek előretörését ismét csak az EU és a NATO képek mérsékelni. Ezenkívül ott van még az a kivételes előny, hogy Európa segíti Amerikát hatalma kiterjesztésében katonai bázisok, csapatok és – rendszerint – diplomáciai támogatás biztosításával.

A NATO jóval törekenyebb, mint azt Trump gondolja. Középpontjában az a kötelezettségvállalás áll, hogy az észak-atlanti tömb egy tagja elleni támadást valamennyiük elleni támadásként fognak fel. Az amerikai elnök ingadozása és Európával szembeni ellenségessége gyengíteni látszik ezt az ígéretet, már csak azért is, mert leleplezi megvetését az iránt a felfogás iránt, mely szerint kis országok ugyanolyan jogokkal rendelkeznek, mint a nagyok. Ázsia figyel, ahogy Putyin is. Trump minél jobban szorongatja szövetségeseit, a világ annál inkább fog kételkedni abban, hogy Amerika kezeskedne a biztonságot illetően. Mivelhogy a nagyhatalmak vetélkedése a béke és a háború közti szürke mezsgyén folyik, ez magában hordozza a téves döntések veszélyét. Trump

kiváló tárgyalónak tartja magát, aki egy erősebb Amerikáért küzd. Európa esetében – mint ahogy annyi más esetben is – nagymértékben alábecsüli azt, amit e cél érdekében felad.

(The Economist)

Loren B. Landau, Caroline Wanjiku
Kihato és Hannah Postel

Európa csak ront a migrációs problémán
Az önkényuralmak életben tartásának
veszélyeiről

Három évvel az európai menekültválság tetőzése után az Európai Unió bevándorlási és menekültpolitikáját még mindig a teljes zűrzavar jellemzi. 2018 júliusában a görög hatóságok figyelmeztettek, hogy képtelenek megbirkózni az Égei-tenger szigetein tartott migránsok tízezreivel. Olaszország új, jobboldali kormánya elkezdte visszafordítani a menekültek százait szállító mentőhajókat kikötőiből, akik addig hányódtak sorsukra hagyva a Földközi-tengeren, amíg egy barátságosabb kikötő be nem fogadta őket. Spanyolország felajánlotta, hogy egyet befogad a számkivetett hajók közül, de nem sokkal ezután elutasított egy másodikat. A színtalpak mögött ugyanakkor az európai vezetők összehangolt munkája folyik annak érdekében, hogy megakadályozzanak egy – főként Fekete-Afrikából érkező – újabb hatalmas menekülthullámot. Stratégiájuk a következő: a készülődő migránsokat támogatják, még mielőtt azok Európába tennék a lábukat, oly módon, hogy pénz és technikai segítséget pumpálnak Afrika fő migránsútvonalai mentén fekvő államokba. Mint egy a 2018-as júniusi brüsszeli csúcson kiírt megállapodás kimondja, az elképzelés úgy szól, hogy olyan jelentős társadalmi-gazdasági átalakulást kell előidézni, hogy az emberek ne akarjanak többé eljönni a jobb élet reményében. Ugyanakkor az Európai Unió tervei figyelmen kívül hagyják

azt a tényt, hogy az alacsony jövedelmű országok gazdasági fejlődése nem csökkenti az elvándorlást, hanem serkentőleg hat rá. Ezzel a valósággal szembeesülve az EU-nak egyre inkább az embercsempészek, az önkényuralmi rendszerek és a fegyveres csoportok lefizetéséhez kell folyamodnia a migránsáradat féken tartása érdekében – miközben egyre súlyosbodik a bizonytalanság, amely sokakat első helyen késztetett távozásra.

Az első hullám

Hogy jutottunk idáig? Több szempontból az európai vezetők még mindig annak a menekültválságnak a hatásával küszködnek, amely 2015-től kezdve rázta meg a térséget, amikor rekord mennyiségű ember érkezett Görögország, Olaszország és Spanyolország partjaira, miután rozoga, túlszűfolt csónakokban átkeltek a Földközi-tengeren. A jövevények száma a 2010-es 60 000-ról 2014-ben 280 000-re, 2015-ben pedig több mint egymillióra ugrott. Csak 2014-ben és 2015-ben több mint hétezen veszítették életüket a kockázatos tengeri átkelés során, amely arra indította Ferenc pápát, hogy „hatalmas temetőnek” nevezze a Földközi-tengert. Az ideérkezők csaknem 80 százaléka a közel-keleti konfliktusok elől keresett menedéket. Egy kisebb csoport érkezett Közép-Afrikából, Afrika szarvából (Északkelet-Afrikából) és olyan országokból, mint Gambia, Nigéria és Szenegál, többnyire beutazási vízum nélkül. A 2008–2009-es világválság után még mindig lábadozó, a görögországi adósságválság kordában tartásával küzdő, és a terrorizmustól való félelemmel újra szembekerülő Európai Unió nem volt kellően felkészülve az újonnan érkezettek fogadására. Migrációs szabályai következtében az Európába jutás kapuját jelentő országok – mint például Spanyolország, Görögország és Olaszország – aránytalanul túl lettek terhelve a menekültügyi kérelmek elbírálásával, és hamarosan ki sem látszottak a tennivalókból. Látványosan megbuktak azok a kísérletek, hogy a menedékkérőket [akik nagyobb része gazdasági bevándorló] egyenletesebben szétosszák az EU-blokk tagországai között. Eközben Európa-szerte gyorsan teret